

BIBLIOTEKSPLAN FÖR SOLLENTUNA KOMMUN 2016-2019

1. Planens upplägg

Planen består av fyra delar:

- 1.1 Inledning
2. Bibliotekslagen och skollagen
3. Om de kommunala biblioteksverksamheterna
4. Planer för 2016-2019
5. Planering, genomförande och uppföljning

1.1 Inledning

Biblioteksplanen omfattar Sollentuna kommuns samlade biblioteksverksamhet och gäller för fyra år (2016-2019). En revidering skall ske senast 2019. Planen är ett samarbete mellan de tre nämnder som reglerar den samlade biblioteksverksamheten: kultur- och fritidsnämnden, barn- och ungdomsnämnden samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

2. Bibliotekslagen och skollagen.

2.1 Bibliotekslagen

Biblioteksverksamheten regleras av bibliotekslagen (SFS 2013:801) som i paragraferna 4, 5 och 8 (4§, 5§, 8§) anger att det allmänna biblioteksväsendet skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att litteratur erbjuds på:

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Bibliotekslagen anger också att folkbiblioteken ska främja litteraturens ställning, läsning och tillgång till litteratur.

2.2 Skollagen (SFS 2010:800)

Den kommunala grund- och gymnasieskolan regleras av skollagen. Nya bestämmelser som trädde i kraft 2011 anger att skolbiblioteket ingår i skolans pedagogiska verksamhet med syfte att hjälpa elever och lärare att nå de uppsatta målen. Biblioteken erbjuder en ordnad resurs av blandade media och information som ska stötta skolan att kunna erbjuda en tidsenlig undervisning

I skollagen anges att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framhålls rektorns ansvar för "bibliotek". Skolverket definierar ett skolbibliotek som "en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställts till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent

personal”. Varken i skollagen eller i bibliotekslagen finns det några bestämmelser som ställer krav på att det ska finnas en skolbibliotekarie.

Enligt Skolinspektionen ska följande krav vara uppfyllda för att eleverna ska anses ha tillgång till skolbibliotek:

1. Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
2. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
3. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Fysisk närhet och funktion för skolbiblioteket

En vanlig fråga är om en skolenhet måste ha ett eget bibliotek eller om eleverna i stället kan hänvisas till exempelvis ett allmänt bibliotek eller till en annan skolenhets skolbibliotek. Lagens val av uttrycket ”tillgång till”, i stället för att reglera att varje skolenhet ska ha ett skolbibliotek, öppnar för olika fysiska lösningar, under förutsättning att kraven på hur skolbiblioteket ska fungera är uppfyllda. Skolbiblioteket bör därför ligga så att det går att använda i undervisningen, antingen i skolans egna lokaler eller på rimligt avstånd från skolan. Förutom den fysiska lösningen är ett grundläggande krav att skolbiblioteket fyller funktionen att stödja elevernas lärande, det vill säga används aktivt i utbildningen.

Skollagens förarbeten förutsätter också att skolbiblioteket är en ”gemensam och ordnad resurs” av information. Det innebär en fysisk lokal där biblioteket finns, till skillnad från till exempel att det finns böcker spridda i olika klassrum. Skolbiblioteket ska också, enligt bibliotekslagen, inte bara rymma böcker utan även ”informationsteknik och andra medier”. Biblioteket ska även tillgodose behov av material för utbildningen, stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt bidra till deras språkutveckling. Detta ställer krav på såväl facklitteratur som skönlitteratur.

3. Om de kommunala biblioteksverksamheterna

Biblioteken i Sollentuna riktar ett särskilt fokus mot barn och unga i den löpande verksamheten, i programverksamheten och i de digitala resurserna.

Arbetet med att främja skönlitteraturen är en ständig utvecklingsfråga för biblioteken i Sollentuna, både vad gäller litteraturens ställning i det fysiska biblioteksrummet och i digitala format. Målet är att tillgodose befintliga målgruppers behov och att sträcka sig mot helt nya.

Säkerhetsfrågorna har aktualiserats som ett eget fokusområde. Biblioteken i Sollentuna har sett en ökning av incidenter som krävt ingripanden från väktare och säkerhetspersonal, framför allt på huvudbiblioteket i Sollentuna centrum. Säkerhetsincidenterna påverkar personalens arbetsmiljö, besökarnas trygghet och tar resurser i anspråk för bland annat extra städinsatser och underhåll. Incidenterna orsakar också merarbete utanför ordinarie biblioteksverksamhet för bibliotekspersonalen. Genom samarbete med kommunens säkerhetsavdelning och väktare så tryggar vi säkerheten i våra lokaler för både medarbetare och besökare.

Biblioteken i Sollentuna vill arbeta för att förbättra servicen till invånarna. Biblioteket undersöker möjligheterna till att på olika sätt öka tillgänglighetsgraden och servicenivån med säkrad trygghet. Ett exempel skulle kunna vara meröppet på huvudbiblioteket, gärna i samverkan med annan kommunal verksamhet.

3.1 Folkbiblioteken

Sollentunas folkbibliotek har tre enheter: huvudbiblioteket vid Aniaraplatsen i Sollentuna centrum, Arena Edsberg i Edsbergs centrum och Arena Rotebro i Rotebro centrum. Organisatoriskt innefattar Biblioteken i Sollentuna de tre folkbiblioteken och det kommunala gymnasiebiblioteket Rudbecks bibliotek.

3.1.1 Arenabiblioteken

Arena Edsberg och Arena Rotebro är Sollentunas två mindre folkbiblioteksenheter; Arena Edsberg i östra kommundelen och Arena Rotebro i norra.

Arenabiblioteken skall fungera som lokala kulturcentra och offentliga mötesplatser förankrade i lokalsamhället. Arenabiblioteken tillhandahåller ett demokratiskt rum med platser för opinionsbildning och möjligheter till möten öppna för allmänheten, utställningar och där program kan ta plats.

Arenabibliotekens verksamhetsidé är att drivas meröppet och att dela lokaler med andra aktörer för att nå ett maximalt lokalutnyttjande och ett effektivt delande av kostnader. Meröppet betyder att biblioteken är tillgängliga även när de är obemannade för alla som har fyllt 18 år och har ett bibliotekskort i Sollentuna. Arena Edsberg drivs i samverkan med Kulturskolan i Sollentuna och Arena Rotebro delar lokaler med ett antal lokala dansföreningar.

3.1.2 Boken kommer

Boken kommer är en uppsökande verksamhet som biblioteket erbjuder de kommuninvånare som har begränsad fysisk möjlighet att komma till biblioteken. Biblioteket levererar varje vecka böcker och andra media till privatpersoner enligt överenskomna intervall. Målgruppen är företrädesvis seniorer men också personer med funktionsnedsättning. Boken kommer är ett sätt att nå fler kommuninvånare med ett litteraturintresse och att utöka bibliotekets räckvidd.

3.1.3 Häktet

Biblioteken i Sollentuna har ett samarbetsavtal med Kriminalvården för biblioteksservice på Häktet i Sollentuna. Häktet Sollentuna är ett av Kriminalvårdens säkerhetshäkten och har 240 platser. På uppdrag av Häktet Sollentuna arbetar Biblioteken i Sollentuna med att bygga upp ett lokalt häktesbibliotek. Bibliotekets medarbetare ronderar huvudsakligen på restriktionsavdelningarna.

3.1.4 Webben

Bibliotekets webb är navet för kommunikation, dialog och elektroniska tjänster. Som kommunikationskanal utgör webben bibliotekets förlängda arm som förlänger räckvidden och stärker varumärket. Webbplatsen är det digitala biblioteksrummet, att jämföra med de fysiska biblioteksrummen. Webben är också en viktig kanal för de låntagare som har begränsad möjlighet att besöka biblioteken. Utvecklingen går mot att användarna i allt högre grad efterfrågar digitala tjänster och e-böcker både i och utanför bibliotekens lokaler.

3.2 . Kommunala grundskolor i Sollentuna

Lösningen för att eleverna i Sollentunas skolor ska ha tillgång till skolbibliotek varierar mellan skolorna. En del skolor har någon form av bokrum med tillgång till e-böcker, fack-

och skönlitteratur och digitala böcker. Det gäller främst de mindre skolorna som inte har alla årskurser. De skolorna har också en pedagog som på del av sin tjänst ansvarar för bokrummets struktur och ordning. Helenelundsskolan är ett exempel på en skola som har ett eget stort skolbibliotek med anställd bibliotekarie. Helenelundsskolans bibliotek har också ett nätverk tillsammans med andra skolor. Utbildning Rotebro har ett nära samarbete med arenabiblioteket i Rotebro och tillgodoser på så sätt tillgången på skolbibliotek. Alla elever besöker folkbiblioteket eller något av arenabiblioteken regelbundet.

3.3 Gymnasieskolan

Sollentuna kommuns egen gymnasieskola Rudbeck har sedan många år en överenskommelse med kommunens folkbibliotek för att driva ett gymnasiebibliotek. Samarbetet väver ihop bibliotekens såväl breda som djupa kunskap om att bedriva bibliotek med Rudbecks erfarenhet av gymnasieutbildning.

Samarbetet har genom åren utvecklats väl och gymnasiebiblioteket är en viktig del i Rudbecks arbete att nå uppsatta utbildningsmål.

Genom överenskommelsen får Rudbeck del i den senaste teknikutvecklingen för att använda ett gymnasiebibliotek optimalt inom den pedagogiska verksamheten. Folkbiblioteket får dessutom en direkt kanal till många ungdomar och kan på så sätt få nya idéer för att utveckla övrig biblioteksverksamhet.

4. Plan för 2016-2019

4.1 Folkbibliotekens satsningsområden

4.1.1 Satsningsområde 1 – Hitta boken

Folkbiblioteken i Sollentuna har SAB som klassifikationssystem för att klassificera böcker och andra media. Det är ett vanligt, svenskt system som används av många bibliotek. Biblioteken i Sollentuna vill modifiera användningen av klassifikationssystemet och skapa ett mer besökarorienterat system. Syftet med förändringen är att besökaren lättare ska kunna hitta det den söker, att beståndet ska vara mer lättöverskådligt och att associerade media skall finnas i anslutning till den eftersökta boken. Förbättringen kommer särskilt att underlätta för de prioriterade grupperna barn och unga respektive personer med funktionsnedsättning att hitta det de söker i bibliotekens samlingar. Ett exempel är böcker och andra media om äldrevård som idag är uppdelade mellan avdelningarna för vård, samhällsvetenskap och ekonomi. Med den nya lösningen samlas de på ett ställe.

4.1.2 Satsningsområde 2 – Nationella minoritetsgrupper

De nationella minoritetsspråken i Sverige är finska, jiddisch, meänkieli, romani och samiska. Som nämns i bibliotekslagen skall biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt dessa språkgrupper. I Sollentuna finns framför allt den sverigefinska gruppen representerad. Biblioteken i Sollentuna inför en strategi för att stärka dessa grupper i sitt språk och sin identitet. Det handlar inte bara om att kunna erbjuda media på minoritetsspråken, utan även verksamhet utformad i samråd med målgrupperna. Biblioteken kan också sprida kunskap om vilka de nationella minoriteterna är och varför de har en särskild ställning i lagrummet.

4.1.3 Satsningsområde 3 – HBT-certifiering

Den 8 maj 2014 mottog Biblioteken i Sollentuna ett certifikat som bevis på att våra fyra bibliotek uppfyller kriterierna för RFSL:s hbt-certifiering. Det betyder att vi arbetar normkritiskt med diskrimineringsgrunderna i lagstiftningen för att synliggöra och inkludera hbt-personer i alla åldrar. Biblioteken i Sollentuna verkar för att skapa en plats där alla invånare och besökare skall känna sig trygga, bekräftade och inkluderade. Inför de kommande åren säkrar vi ett fortsatt arbete med alla diskrimineringsgrunder med särskilt fokus på de som berör hbt-personer.

4.1.4 Satsningsområde 4 – Samverkan med Kulturskolan

Kulturskolan erbjuder en skribarverkstad i samarbete med biblioteket från år 2015. De kommande åren kommer vi att öka samarbetet mellan folkbiblioteket och Kulturskolan, framför allt inom programverksamheten för de prioriterade målgrupperna barn och unga respektive personer med en funktionsnedsättning.

4.1.5 Satsningsområde 5 – Digitala biblioteket

Biblioteken i Sollentuna vill öka kunskapen om e-resurserna med syfte att sprida användningen. E-resurser omfattar bland annat e-böcker, e-artiklar, databaser och webbplatser.

E-böcker lånas med bibliotekskortet via bibliotekets katalog och är tillgängliga dygnet runt. E-böcker kan läsas på dator, mobiltelefon, surf- eller läsplatta.

För webbens del finns större möjligheter att skapa en överskådlig struktur med innehåll anpassat till bibliotekets serviceutbud och de prioriterade målgrupperna. Det digitala biblioteket blir ett viktigt strategiskt redskap för att nå dessa användares behov. Biblioteken i Sollentuna kommer att höja ambitionen när det gäller de digitala delarna av verksamheten särskilt för den prioriterade målgruppen barn och unga.

4.2 Grundskolans satsningsområden

4.2.1 Satsningsområde 1 – prioritering i inköp av litteratur

- Bokinköpen ska ske målinriktat utifrån skolans behov och stödja läsutvecklingen och undervisningen i olika ämnen.
- Skolbiblioteket ska vara utrustat så att eleverna har tillgång till referens-, fack-, och skönlitteratur, tidningar och tidskrifter samt internet, databaser och multimedia, som eleverna kan behöva för skolarbetet.
- Legimus - samarbete med folkbiblioteket.

4.2.2 Satsningsområde 2 – Tillgänglighet

- Biblioteket ska vara så tillgängligt som möjligt, för såväl boklån som läsning, skolarbete, informationssökning, utställningar och spontana besök och ha öppettider anpassade efter elevernas behov.
- Elever i behov av särskilt stöd ska tillgodoses med lämplig skönlitteratur och faktaböcker, samt få stöd att komma igång med sin läsning bl a genom nyttjande av e-resurser.

- Skolbiblioteket ska erbjuda olika språk-, skriv- och läsmöjligheter som passar alla elevers kommunikation ur ett mångfaldsperspektiv.
- Skolbiblioteket ska erbjuda böcker och andra lärverktyg anpassade utifrån elevernas behov, ålder och med olika svårighetsgrad.
- Lån ska registreras med scanner kopplad till dator i programmet FreeLib för god tillgänglighet.

4.3 Gymnasieskolans satsningsområde

Rudbeck genomför från och med läsåret 2014-2015 en stor satsning för att med hjälp av IKT (informations- och kommunikationsteknik), lärarnas erfarenhet och deras kreativitet utveckla skolans undervisning. I satsningen ingår bland annat att samtliga elever under sin studietid disponerar varsin elektronisk lärplatta.

Hur den resursen kan användas för att ytterligare utveckla skolans nytta av sitt gymnasiebibliotek är en självklar del i utvecklingsarbetet.

5 Planering, genomförande och uppföljning

5.1 Satsningsområden enligt biblioteksplanen

Bibliotekens satsningsområden är avsedda att genomföras inom ramen för den ordinarie målstyrningsprocessen i kommunen. Respektive nämnd ska i ordinarie verksamhetsplan årligen redovisa åtaganden/handlingsplaner samt mått som svarar mot ett eller flera av satsningsområdena ovan på så sätt att samtliga satsningsområden har genomförts 2019.

Åtaganden och handlingsplaner genomförs och följs upp i enlighet med ordinarie anvisningar och rutiner för den kommungemensamma målstyrningen. .

5.2 Kvalitet

Biblioteksverksamheten är en del av kultur- och fritidsnämndens, barn- och ungdomsnämndens samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ordinarie verksamhet. Biblioteksverksamheten ska därför ingå i nämndens löpande kvalitetsuppföljningen på samma sätt som övrig verksamhet. I bilaga 1 till denna plan redovisas en förteckning över de indikatorer/nyckeltal som för närvarande är planerade att användas inom folkbibliotekets kvalitetsuppföljning.

5.3 Slutredovisning biblioteksplanen

Vid slutet av biblioteksplanens gällandeperiod genomförs en uppföljning/revision av hela biblioteksplanen. Revisionen skall visa hur väl ambitionerna i biblioteksplanen och verksamheten har uppfyllts under åren. De indikatorer som följer upp verksamheten och nöjdheten under planens giltighetsperiod blir ett underlag till revisionen liksom en sammanställning av de åtaganden med mått som legat inom ramen för målstyrningen. Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för genomförandet av revisionen i samarbete med övriga berörda nämnder samt kommunledningskontoret. Rapporten redovisas till fullmäktige.